

Милош Павков

Змија из подземља

2020.

Змија из подземља

– Вуче, да ли је твоја сестра морала да прави изложбу фотографија баш у тим катакомбама? Мени је то мало морбидно – рече средовечна, али шармантна и елегантна црнка са задњег седишта.

– Мислим да то нису катакомбе, јер тамо нико није сахрањен. Швабе и Турци су некад ратовали тако што су се поткопавали под зидове тврђава и дизали их у ваздух експлозивом. Толико сам запамтио из сестриног објашњења – одговори јој младић за воланом, у касним двадесетим, средње висине, атлетски грађен, са коврцавом црном косом и брадицом.

– Швабе су се поткопавале под зидове?

– Не они, Турци. Швабе су морале да бране своју тврђаву од поткопавања, па су копали подземне тунеле испод зидова својих тврђава.

– Боже, чега се све неће досетити! А јел’ тамо безбедно, нећемо се изгубити, неће се урушити на нас? Колико тога има, тих подземних тунела?

– Око 20 километара подземних тунела. Мислим да су распоређени на четири нивоа. Јеленина изложба је на првом. Уверавам Вас да су безбедни и добро очувани – одговори он, не баш сигурним гласом.

– Молим те, немој да ми персираш, зови ме Стефани, као и сви! Ускоро ћеш ми и званично постати зет!

– У реду, Стефани – сагласи се Вук.

– Ја сам гледао неку емисију на енглеском. Тамо су били ловци на духове и установили су да ту има изгубљених душа затвореника – рече други младић са задњег седишта; нижи, са кратком косом, обучен у лепо одело познате марке. Говорио је равнодушним гласом, док је гледао у Инстаграм на свом мобилном телефону.

– Шта Американци знају о томе, Драганче? Немају појма – јави се крупнији средовечни мушкарац са сувозачевог седишта. Био је обучен у фармерице, белу кошуљу и танак летњи сако. Наставио је, помало

ауторитативним гласом:

– То подземље Петроварадинске тврђаве изградили су баварски илуминати. Оставили су и своје симболе. Малтешки крст. Какво црно поткопавање под зидове?! То је све лажна историја коју нам Швабе продају, да заташкају да смо ми, Срби, староседеоци Балкана и да имамо календар који је стар седам хиљада година! Ништа ви не знате!

– Добро, тата, мани мог вереника са тим причама! Идемо да видимо Јеленине фотографије и да упознамо тог Славка о којем смо толико слушали – рече нервозно лепушката, помало нападно нашминкана и префињена бринета у касним двадесетим годинама, која је такође седела на задњем седишту.

– Подсети ме, Цецо, ко је Славко?

– Остави више телефон, Драганче, само гледаш своје слике на том Инстаграму! Славко је Вуку и Јелени као отац.

– Да, у праву је – рече Вук и настави, нешто тишим гласом. – Ја сам имао шеснаест, а Јелена тринаест година, када нам је отац умро. Славко је био његов најбољи пријатељ и свирао је у његовом бенду.

– Оном бенду?

– Да, Драганче, оном бенду. Славко Громовник, тако су га звали због грмљавине његовог Фендер цез баса. Мој ћале и он заједно су жарили и палили старом Југославијом осамдесетих година! Видећеш, човек је краљ! Извео је мене и Јецу на прави пут. Професор је антропологије по занимању.

– Мислио сам да продаје фармерице на Футошкој пијаци – додаде строги мушкарац са сувозачког седишта.

– Па, од тог живи, али је професор.

– Јел’ ти још дрљаш ону своју тамбуру? – упита старији мушкарац, помало подругљиво.

– Мислите електричну гитару? Нисам је ни пипнуо већ скоро годину дана. Не стижем!

– Добро је. Имамо лепе планове за тебе, момчино! Кад сам Драганчета угурао у своју фирму – и тебе ћу! Ја сам тамо бог и батина! Само треба да се већ једном учланиш у Партију! Дуго већ то одлажемо...

– Добро, Мирославе, има времена за то, идемо сада на Јецину изложбу у катакомбама – прекину их, дипломатским гласом, елегантна средовечна црнка са задњег седишта.

Аутомобил, жути фиат пунто, пењао се Булеваром Михајла Пупина на мост Варадинска дуга. Нови Сад, град у којем су се одвијали животи петоро путника у аутомобилу, остајао је иза њих, а пред њима се указивала Петроварадинска тврђава, осветљена рефлекторима у врелој августовској суботњој вечери. Пешачка стаза на мосту била је пуна људи, углавном младих. Понеки кинески туристи у мањим групама би промакли такође. Ноћ је била жива и пуна шарених светала. Посматрали су приказ куле са сатом и старе аустријске касарне, који се издижу на огромној стени крај Дунава, у сред равнице. Добро познати приказ, који су видели безброј пута. Али – никада раније као те вечери... Нешто им је ту било страно овај пут. Сишли су са моста и возили се кроз Субурбијум, старо подграђе тврђаве. Средњоевропска атмосфера аустријских времена оживела је кроз архитектуру оронулих старих зграда. Прошли су Београдску капију и почели да се пењу аутомобилом на горњу тврђаву.

– Треба да се паркирамо испред Академије уметности. Ту ће нас сачекати Матори, Јецин и мој друг. Он је још као клинац вршљао кроз подземље. Зна га напамет! И сада је члан неке групе истраживача подземља. Има о њима доста тога на интернету. Помогao је мојој сестри око организације и задужен је да одведе госте до места изложбе – испричао је Вук.

– Нисам знала да се Академија уметности налази на тврђави – изненади се Стефани.

– Да, зграда Академије је некад била коњичка касарна. Ево је!

Вук заустави ауто на паркингу. Видели су групу млађих људи обучених као да су на некој панк свирци. Један од њих, нижи мушкарац од двадесетак година, са брадицом, коњским репом и у црној мајци, одмах је препознао Вука.

– Где си, Вуче, љуби те брат! Нема те сто година!

– Ево ме, Матори, како си ти?

– Супер, дајем логистику твојој сестри око изложбе.

– Ово је моја вереница Цеца. И њена породица. Брат Драганче и родитељи Мирослав и Стефани.

– Драго нам је, Матори – рече Цеца вештачки љубазно, свесна тога да својом шминком, елегантном црном хаљином и ципелама са равним ђоном одудара од групе људи у којој су се нашли. Присетила се и оног што је хтела да заборави и што често крије у свом друштву – да је њен вереник некад био један од ових рокера, чудно обучених, прљавих. Свиђало јој се то што је Вук син познатог музичара из велике Југославије – тиме је могла да се похвали. Али не и његов стари начин живота.

Ни Вуку није било свеједно. Последњих годину дана је радио у једној фабрици ауто-инсталација као радник на монтажној линији. Мотао је траке око жица. То је једна од оних новоотворених фабрика страних инвеститора. Посао је био физички тежак, плата је била једва просечна, али редовна. Најгори у том послу био је однос према људима. Третирани су без трунке достојанства! Шефови су израбљивали људе „таргетом”, тј. радном нормом коју треба испунити. Раднике су стално пожуривали и викали на њих. И самом Вуку често су сметали спорији и слабији радници, али се пуних годину дана суздржавао од тога да на било кога повиче и да га понизи. То би значило да га је фабрика прогутала, да га је спустила на свој ниво. Углавном је цео радни дан ћутао и

скоро ни са ким није разговарао. Чак су се и иронично шалили са њим: „Вуче, ти само причаш, не заклапаш!” Могао је лако да побегне одатле – само да га је Цецин отац учланио у Партију! Али то није хтео. Стиснуо је зубе и издржао годину дана.

То што ће са Цецом и њеним оцем, партијским функционером, морати да изађе пред Славка, за Вука је било као излазак пред Страшни суд.

– Хајде, пођите за мном! Светло са мобилног телефона биће вам довољно кроз тунеле – рекао је Матори и повео групу иза Академије.

Колона је кренула од Академије поред једног од два велика бастиона. Размишљали су о томе да је и то коначно дошло – спуштање у подземне ходнике, улазак у непознато! На тренутак су заборавили све свакодневне проблеме и жудње. Могли су да чују откуцаје својих срца, при сваком кораку.

– Будале! Проклете будале! Не идите доле! Доле живи велика змија која прождире људе! Видела сам је! Не могу више да заспим од тих очију – тргнула их је хистерична вика старице.

Убрзо су испред себе видели прилику жене од седамдесетак година, обучену у одећу која је подсећала на дроњке, са рашчупаном седом косом, запуштену. Када им је пришла ближе, могли су да осете и њен непријатан мирис. Били су ужаснути и збуњени.

– Немој сад, Стано, имамо изложбу фотографија. Није сад време за твоје лудорије! Хајде, уђи у своју кућу – одбрусио јој је Матори, показујући прстом на отвор у зиду бастиона.

– Ко је та жена што виче? Како само изгледа! – прошапутала је Цеца дрхтавим гласом.

– То је Луда Стана, тако је сви зову, мада нико не зна како се заиста зове. Она је бескућница, живи у том барутном магацину, ту – показа Матори прстом на рупу у

коју је старица ушла.

– Овде живе бескућници?

– Да, Цецо. Углавном у барутним магацинима и мањим просторијама које се налазе близу излаза. Не залазе дубоко у подземље – одговори Матори.

– А та велика змија која једе људе? Јел’ то стварно? Чула сам и раније ту причу – упита Цеца толико тихо, као да ни сама не верује шта пита.

– Ма каква змија! Има обичних змија у подземљу и то је све! Нема велике аждаје из приче. То је само једана од оних урбаних легенди... Као тунел испод Дунава, или благо Марије Терезије! Скоро никад је нико није видео.

– Како то мислиш „скоро никад“?

– Па, пре неких двадесет година једна девојка, историчарка, озбиљна, факултетски образована, радила је као кустос у Музеју града, горе на Тврђави. Она је једном, наводно, у подземљу видела велику змију, или аждају. И тада је пукла, изгубила разум! Завршила је у лудници у Ковину. Тек је недавно изашла. Али ко зна шта је видела, или шта је мислила да је видела? То је вероватно био некакав трип, који јој је упропастио цео живот...

– Стварно?! Зезаш, Матори?

– Стварно! Једном ме је друг упознао са њеним рођеним братом. Он баш не воли да прича о томе. Ишла је у подземље сама. Ја долазим у подземље од осмог разреда и никад нисам ишао сам. Увек сам са неким друштвом. Шта знаш шта може да се деси? Али никад нисам видео велику змију. Не верујем да постоји!

– Како можеш бити сигуран?

– Па никад је нисам видео!

– Добро, Светлана, рекао ти је да то не постоји. Опусте се! Идемо на авангардну уметничку изложбу у катакомбе! Као да смо у неком великом европском граду, у Паризу, или Риму. Урбане легенде су добре за атмосферу, али то су вероватно само легенде, као што ти човек и каже

– смиривала је Стефани своју ћерку.

– У праву си, мама – одговори Цеца.

Убрзо потом, Матори их је довео до дрвених врата у близини Академије уметности. Већ су била отворена. Група људи је видела само степенице, које се спуштају у мрак. Баш онако како су и замишљали! Али сада је то било стварно. Заиста ће се за који тренутак спустити низ степенице у тај језиви мрак... После хистеричног испада Луде Стане сви су осећали благу nelaгоду, а посебно Цеца. Матори је упалио батеријску лампу и кренуо први. Група је пошла за њим у апсолутној тишини. Цеца је ухватила Вука за руку.

Мрак, разбацане цигле, узан простор, земљани под, озидани зидови са полукружним сводом. Све је било као у неком филму! Сви су гледали око себе, па потом једни у друге. Али нико није проговарао. После неколико скретања кроз ниске узане тунеле са земљаним подом дошли су у један тунел, који је са стране имао мање тунеле. Они су се вертикално спуштали у земљу и били су око три метра дубоки.

– Шта је ово, какви су ово тунели? Спуштају се на доле, нема смисла – рече Цеца.

– То су минске галерије. Оне воде испод шанчева – травнатих површина између зидова тврђаве. Служиле су за миширање шанчева одоздо, у случају да дође до битке са Турцима. Иако је у архитектонском смислу подземље ремек-дело, све у овим ходницима служи убијању, узимању људског живота. То је била сврха ових ходника – објаснио је Матори.

– Вуче, не могу да идем даље! Овде осетим промају, а опрала сам косу пре него што смо пошли. Реци свом другу да ме изведе, узећу такси – прошапута Цеца.

– Август је, љубави. Промаја не убија људе лети – рече иронично Вук и стегну јој руку заштитнички. Затим додаде:

– Мојој сестри је ово јако важно.

Наредних десетак минута Матори, Вук, Цеца, Стефани, Драганче, Мирослав и још неколико гостију ходали су кроз узане мрачне ходнике у колони, један по један, и даље у тишини. Било им је јасно да су у потпуности препуштени свом водичу и да без њега не би могли се врате истим путем којим су дошли.

А онда су у даљини почела да се назире шарена светла; чуле су се музика и граја све гласније, што су се више приближавали. „Lucy in the sky with diamonds, Lucy in the sky with diamonds”!

– „Луси на небу са дијамантима”, што се чује са звучника – то је чувена песма Битлса – рече Вук Цеци, покушавајући да је умири подсећањем на нешто свакодневно и обично, како би на тренутак заборавила на нелагоду узаних мрачних тунела.

За који тренутак дошли су до места одакле их је пут водио ка горе, али без степеница.

– Ах, ово је физички напорно за мене... Још имам и слабо срце, пијем лекове! Више бих волео да смо ишли у неку галерију – констатовао је мрзовољно Мирослав.

– Стигли смо на место изложбе. Овај део се зове Карлова линија или Светли ходници. Преко дана је овде фантастично, јер сунчева светлост пада кроз пушкарнице. Ово је уједно и први положај одбране, односно први ниво и једини ниво са светлим ходницима. На доња три нивоа је мрак – говорио им је Матори, док су се мимоилазили са људима, углавном млађим, обученим у фармерице, кожне јакне и мартине, са минђушама на лицу и тетоважама по рукама.

Скоро свако је држао по пластичну чашу са пивом. Разнобојна светла била су постављена дуж целог ходника. У једном ћошку били су постављени сто са пићем и музиком, која је пуштана са лаптопа. Са једне стране ходника били су отвори за пушке, кроз које се назирао

шанац у мраку. Преко пута су биле изложене Јеленине фотографије, углавном црно-бели актови, мушки и женски. Цеца је била у неверици где се затекла. Скоро да је заборавила на страх од подземља. Али знала је да је Вуку важно да подржи Јелену, па се претварала да јој је све то интересантно.

Матори их је повео ка крају ходника, где се под шареним светлима назирало троје људи. Висок и крупан човек од шездесетак година, са фазонираном брадом и дугом седом косом у тексас кошуљи био је Славко. Поред је стајала његова ћерка Марија, Вукова симпатија из давних дана. Марија је била плавокоса жена, са непуних тридесет година, лепа, али на некако обичан начин. Била је тек овлаш нашминкана. Увек је зрачила невероватним смиреним самопоуздањем и то је оно што ју је чинило привлачнијом од многих истинских лепотица. Када је била млађа, тренирала је стреличарство, ту на Петроварадинској тврђави. Вуку је деловала као нека сигурна и чврста жена ратница са луком и стрелом, која увек држи све конце у рукама. Никада јој није признао да му се свиђа, јер се помало није сматрао довољно добрим за њу. Трећа особа је била Јелена.

Јелена је била једна од оних истинских лепотица. Црнокоса, ниска, витка и згодна, са крупним зеленим очима и израженим јагодицама. Деловала је веома нежно, будила је у мушкарцима „оно нешто”. Иако је изложба била у прашњавом подземљу, носила је чисту белу хаљину, зелене старке и торбицу са малим фото-апаратом. У руци је држала пластичну чашу са пивом.

– Ћао, Јецо! Ево, успели смо да стигнемо – јави се Вук својој малој сестри и загрли је.

– Славко, Марија, драго ми је да вас видим! Ово су моја вереница Цеца и њена породица.

– Пуно смо слушали о Вама, Славко, мада је Вук ретко помињао Марију – рече Цеца.

– И ја сам пуно чуо о теби, Цецо! Марију вероватно није помињао јер она ради на прекоокеанским бродовима за крстарење, те је ретко у Новом Саду – објасни Славко.

– Да, радим као собарица, одсутна сам по шест месеци, некада и дуже. Јелена ће ми се можда ускоро придружити. За фотографије увек има посла на бродовима за крстарење. А и за изврсне музичаре! Надам се да редовно свираш гитару, Вуче, и да и даље пишеш песме! Знам колико си добар у томе – рече Марија.

– Вук има важнијих ствари у животу! Знаш, треба да се ожени мноме. То је важније од гитаре – одбруси Цеца.

– Наравно, мада таленат не треба запостављати! Онај коме је природа дала таленат има и одговорност да га оствари – одговори јој Марија смирено и љубазно.

– Него, Славко, ја сам Стефани.

– Стефани је надимак од Стефанија – упаде спонтано Јелена.

– Молим те, драга, зови ме Стефани. Ја сам Цецина мама, а ово су мој син Драганче и муж Мирослав. Дуго смо се надали да ћемо Вас коначно упознати! Не само због Вукових прича, већ и због Вашег старог бенда у којем сте свирали са Вуковим и Јециним оцем. Одувек сам волела вашу музику! Сећам се да сте променили неколико певача. Штета што нисам упознала Вуковог оца, сигурна сам да је био изузетан човек, као што је био и изузетан гитариста!

– Рецимо да је био комплексан... Мислим да би Вам било веома занимљиво да сте га упознали – одговори јој Славко.

– Надам се да ћемо се чешће виђати, сигурно имате да испричате пуно занимљивих прича о рок сцени осамдесетих!

– Искрно се надам да хоћемо! Марија и ја сад морамо да пођемо, Матори ће нас одвести до излаза, али надам се да ће бити прилике да се боље испричамо, Стефани – рече Славко и окрену се према Вуку.

– Ствари нису баш као што сам их замишљао кад сам био млађи – рече Вук Славку стидљивим гласом, скоро као да се правда.

– Не брини, чим си дошао довде, значи да ти добро иде – потапша га Славко по рамену и оде са Маријом и Маторим.

Вук, Цеца и њена породица остали су на изложби још око сат времена, док се сви други гости нису разишли. Цеца је сво време била мрзовољна, јер је осетила нешто што јој се није допалу у Вуковом разговору са Маријом. Стекла је утисак да су њих двоје блиски, на неком за њу необичном нивоу. А и цело вече прогањало ју је подсећање на то какав је живот водио њен вереник пре него што су се упознали. Мартине, тетоваже, авангардна уметност, људи који поносно истичу да развијају своје таленте... Она је одувек била мамина и татина девојчица. Завршила је Вишу пословну школу, али се никада није запослила, јер је њен отац као партијски функционер увек имао новца. Излазила је са другарицама, ишла на летовања... Једно време желела је да глуми у ТВ серијама, попут шпанских и турских сапуница. Међутим, отац јој је забранио бављење глумом. Бити узорна ћерка, а касније узорна супруга, био је њен једини идентитет у животу. Идентитет, који су за њу одредили други. А она је то прихватила, јер је сматрала да ни нема сврхе да се супротставља. Потајно је завидела људима који живе слободно, у скаду са својом личном сврхом, попут Јелене. На једном од Вукових и њених првих састанака рекла је да не пије алкохол, јер када попије превише, прича како је тужна.

– Сви су се разишли, сада треба и ми да кренемо! Баш сам задовољна како је испало – рече Јелена и додаде:

– Вуче, помози ми да фотографије, расвету, звучнике и кесе са ђубретом склонимо у онај барутни магацин! То је она просторија тамо. Сутра ћу са Маторим доћи по њих.

– Боже, Јецо, па Вук није једини кавалер овде! И

Драганче ће ти помоћи – рече Стефани и значајно погледа Драганчета, као да му даје наредбу да помогне Јелени.

После десетак минута све је било готово и Светли ходници били су празни, као да те вечери није ни било изложбе.

– Када ће онај мали са коњским репом доћи по нас?
– упита Мирослав.

– Матори је отишао са последњом туром гостију коју је одвео. Ја ћу вас извести. Данима сам са Маторим припремала изложбу, запамтила сам пут до излаза – одговори Јелена.

Убрзо су се поново спустили у сплет мрачних ходника. Овај пут Јелена је ишла прва и носила је лампу. Остали су користили светла са мобилних телефона.

– Ниси помињао Марију! Рекао си само да Славко има ћерку, али ниси рекао ни њено име – рече Цеца Вуку.

– Нисам сматрао битним – одговори јој Вук.

– Ма немој, прилично се добро познајете! Позвала те је да одеш да радиш преко Атлантика и оставиш своју вереницу!

– Мислила је то због моје ситуације. Знаш већ где радим...

– Да, али када се учланиш у Партију, добићеш добар посао у татиној фирми! Тако да баш и немаш неке претеране бриге за будућност, да зато мораш да одеш у иностранство...

– Рекла му је само да не треба да запостави своје таленте за музику и писање, са чим се и ја слажем – убаци се Јелена.

– Извини, Јецо, ово се тебе не тиче – брецну се Цеца.

– Смирите се, децо – Стефани је осетила потребу да интервенише.

– Па шта? Свира гитару као и многи други! Нема познат бенд као ваш отац. Мора да заснује породицу, то му

је важније! Има скоро тридесет година – настави Цеца.

– Таленат је за цео живот, то је оно што га чини оним што јесте. Како ће васпитавати децу ако буде неки неостварени паћеник, који свима завиди и само зна да буде послушан? Свако може да се учлани у партију, не може свако да развије таленат – рече јој Јелена.

– Многи људи који се учлане у партију због посла раде то зато што мисле на добробит својих породица. Они су исправни породични људи и да то не раде они, неко други би сигурно радио – одговори јој Цеца.

– Ја бих то све спалила – кратко закључи расправу Јелена.

– У реду, престаните – рече Вук.

– Хм, ове степенице пре нису биле ту – рече Јелена тихо док је водила колону низ степенице.

– Како то мислиш? – упита Вук.

– Сигурно сам погрешно скренула док сам причала са овом... Са твојом вереницом.

– Ето, изгубили смо се, баш лепо! Овде под земљом нема ни сигнала за мобилни, ни интернета. Шта ћемо сад?! – брецну се детињасто Драганче.

– Смири се, Драганче, нисмо се изгубили, само смо погрешно скренули! – рече Вук озбиљним тоном.

– Немој да тако говориш мом сину, зете – укључи се Мирослав.

– Доста сви! Јелена зна пут, немојте је прекидати – нареди свима Стефани.

– ОК, ове степенице десно од нас вероватно воде назад у Светле ходнике, јер иду на горе. Ићи ћемо лево у овај тунел, па ћемо се вратити у круг на место где смо погрешно скренули – рече Јелена и поведе групу у тунел лево.

– Стварно смо се изгубили због твоје сестре и њених егзибиција! – прошапута Цеца Вуку.

– Доста, нисмо се изгубили! – кратко и тихо

одговори Вук, али несигурним гласом, као да баш и не верује у своје речи.

Група од шест уплашених и збуњених људи ходала је кроз дугачак тунел ка утроби тврђаве. Иако то нису приметили, тунел се благо спуштао, у дубину земље. На овом месту, за разлику од претходних тунела кроз које су прошли, цео под је био присут циглама.

– Како ти је уопште пало на памет да организујеш изложбу овде? Фотографијама је место у правим галеријама! – обрати се Цеца Јелени.

– То је симболика. Права уметност и прави живот изгнани су у подземље. Напољу владају медиокритети. Не може се више живети од њих! – објасни Јелена.

– Ништа те не разумем – мрзовољно одговори Цеца.

Убрзо су дошли до раскрснице. Стајали су и гледали око себе. Тунели на све четири стране, мрак, цигле на поду, натписи исписани спрејом на зидовима. Били су уплашени, али у исто време фасцинирани овим местом. Живели су ту, цео живот, у Новом Саду, али никада нису ове ходнике замишљали овако...

– Ћутите, нешто се чује! – рече свима тихо Драганче.

– Да, и ја чујем нешто из оног тунела! – потврди Цеца.

– То вам се само чини! – рече Вук.

– Не, Вуче, ја исто чујем нешто, као звук малог дрона! – надовеза се Стефани.

Пре него што је Стефани стигла да заврши реченицу, изнад глава им пролетеше два слепа миша! Цеца врисну.

– Какве све овде гамади има! – констатова Драганче.

– Матори је рекао да има змија, значи да постоји некакав живи свет – закључи Вук.

– А она велика змија? – упита тихо Цеца.

– Не, Цецо, то вероватно не постоји – покушао је Вук да је смири.

– Откуд знаш, она девојка што је завршила у лудници била је факултетски образована и озбиљна. Она не би измислила!

– Свако у мраку види оно чега се боји да ће видети!
– био је упоран Вук.

– А шта ако има још лудих бескућника? – упита Драганче.

– Не бирните ништа, децо, мирни смо што се тиче свега тога – убади се у причу Мирослав и показа им опасач са пиштољем испод танког летњег сакоа. – Ово је „црвена застава 99“, наш домаћи – рече Мирослав надменим гласом.

– Мирославе, не могу да поверујем да си понео ту ствар на уметничку изложбу! Шта ће ти то? – прекори га Стефани.

– Знаш ли ти, жено, колико је наших овде настрадало, док је ово још била швапска тврђава? Зар да дођем голорук?! – повиси глас Мирослав.

„О, Боже! Изгубљени смо у подземном лавиринту и међу нама је лудак са пиштољем“, помисли Вук. Ствари су постајале озбиљне. Више му није било до шале. Вук се надао да је Стефани довољно разумна да држи Мирослава и његово лудило под контролом.

– ОК, идемо опет у овај тунел лево, да бисмо направили круг до места где смо били пре! – рече Јелена.

– Чекај, Јецо, дај ми свој кармин! – прекиде је Вук.

– Зашто?

– Гледам ове натписе на зиду: Цига, Бугар, Дођ. Има и стрелица, путоказа, али их је тешко протумачити. Гомила људи је већ прошла овуда. Ко зна ко су били, какве су им биле приче, како су се осећали док су писали ово? Оставићемо свој натпис на зиду, да знамо где смо ми били – објасни јој Вук.

– То је баш интересантно, можда ће некад неко гледати у твој натпис и покушавати да замисли ко си био ти

– констатова Јелена и даде му црвени кармин, па узе мали фото-апарат из торбице.

Вук је нацртао стрелицу на зиду, која показује правац из којег су дошли и повукао око ње круг једним покретом руке у смеру казаљке на сату. Јелена је фотографисала Вукову стрелицу.

– Да твој натпис на зиду остане запамћен, мада се нисмо изгубили – насмеши се Јелена.

– Није време за ваше егзибиције, треба да изађемо одавде! – мрзовољно рече Цеца.

Група од шест лепо обучених градских људи наставила је право кроз узани мрачни ходник. Први наноси прашине на њиховој одећи већ су постали видљиви, али више ником није било до тога. Само су хтели да што пре изађу! Пут кроз тунел широк мање од једног метра и даље је био присут разбацаним циглама. Из неколико ниша на зидовима исцурили су наноси земље и препречили пут. Морали су да се провлаче око њих.

Дошли су на још једну раскрсницу, потпуно правилну, где су четири ходника стајала под правим угловима један у односу на други.

– ОК, и даље настављамо лево, да дођемо на место где смо погрешно скренули! – рече Јелена.

– Чекај, мала, да ли си сигурна? Како то да стално идемо лево а још нигде нисмо дошли? – упита је Мирослав.

– Морате да ми веујете! – одговори му Јелена.

– Јеца је овде већ била са Маторим, хајде да је послушамо! – супротстави се Вук Мирославу и нацрта Јелениним кармином још једну заокружену стрелицу на зиду.

– Не знаш ти, зете, шта сам ја све прошао у животу, док нисам догурао ту где сам данас... Али нека ти буде, збод тебе! У њено вођство баш и не верујем – рече Мирослав.

- Ја морам да пишам! – јави се Драганче.
- Драганче, како се то изражаваш?! – прекори га Стефани.
- Морам и ја, мама – стидљиво се придружи Цеца.
- Добро, ја идем са Цецом у онај тунел десно. Драганче, ти иди у онај тунел право. Мирославе, Вуче, Јелена, ви нас чекајте на раскрсници! – рече им Стефани дипломатски и шармантно, у свом маниру.
- Ја ћу са Драганчетом, да га не нападну луди бескућници! – помало подругљивим тоном рече Мирослав.
- Вук и Јелена су остали сами на раскрсници.
- Како си ти уопште завршио са овим људима, Вуче?
- Тише, тише... Цеца је добра девојка. Мирослав и Драганче су, оно... Стефани је кул, не знам зашто се људи стално жале на своје таште.
- Стефанија је обична сељанка која се удала за партијског послушника, па глуми да је госпођа. „Молим те, драга, зови ме Стефани!”
- Грешиш, Јецо, она је једно што моју тазбину чини иоле прихватљивом.
- Прихватљивом?! Сећаш ли се како смо се некад ругали таквим лажним људима? И даље није касно! Можемо да одемо одавде, ти и ја! У неки већи европски град, или малу варош на обали мора. Ти си способан човек! Врхунски си гитариста и текстописац. А и борац си, можеш да стиснеш зубе и радиш обичне послове. Ти можеш било где кренути испочетка! Пронаћи ћеш праву жену тамо негде! Не мораш да се учлањујеш у партије, ни да се понижаваш пред оваквим сподобама да би опстао. Помисли само: слобода, нови хоризонти, ти и ја, све о чему смо увек маштали! Да живимо, волимо, стварамо... Ја очајно желим да одем одавде, али не бих без тебе!
- Ћути, враћају се...
- Ево нас! – рече Стефани.

– ОК, Јелена каже да и даље идемо лево, значи – тамо – рече Вук и показа руком на још један мрачни ходник.

Колона је наставила право, тетурајући се неспретно преко разбацаних цигала. Стизао их је умор, а и батерије на телефонима су се празниле. Изнад свега, били су нервозни и осетила се напетост у тишини која је владала. Дошли су до још једне раскрснице.

– Да погодим? Опет лево, јер она зна пут – ироничним гласом промрмља Драганче.

– Не буди кретен, Драганче! – одбруси му Вук.

– Немој тако са мојим сином, зете! Рекох ти да ни ја више не верујем у њу, нити да она зна куда иде! – убаци се Мирослав.

– Смирите се сви, хајде да дамо Јеци још једну шансу! – инсистирала је Стефани.

– Сада ћемо наставити право, јер ми овај пут лево делује предугачак – рече Јелена, са упереном батеријском лампом у тунел са леве стране. Онда настави: – А на следећој раскрсници идемо лево!

Вук направи још једну ознаку на зиду и колона настави да прати Јеленино вођство. Стигоше и на следећу раскрсницу. Пут право је имао црне зидове, као да је некад давно нешто ту било спаљено и остала је гареж. Пут десно је био блатњав, а пут лево... Сви су остали шокирани када су погледали у ходник лево.

Тај пут је такође био блатњав, али кроз средину ходника пролазила је дуга, око пола метра широка, кривудава шара, утиснута у земљу. Као да је неко вукао цак са песком кривудајући лево-десно а цак је оставио свој отисак у блатњавом поду... Сви су гледали у тај приказ и ћутали десетак секунди, а онда се јави Цеца:

– Изгледа као да је велика змија пузала кроз блато у том ходнику...

– То не постоји, Цецо, рекох ти – покуша Вук да је

умири.

– Извини, Вуче, али ово стварно тако изгледа! Ни ја не верујем у бајке, али верујем својим очима – рече Стефани.

– Можда је од сливања атмосферских вода – покуша Вук да објасни логично.

– Атмосферске воде се сливају тако да опонашају траг велике змије! – саркастично ће Драганче.

– Морамо да идемо лево и можда још једном лево, па ћемо лако изаћи – рече им Јелена.

– Ја не идем тамо! – одсечно ће Цеца.

– Ни ја! – потврди Драганче.

– Хајде да се смиримо и размислимо! – настави Стефани.

– Ја дефинитивно више не пратим ову малу! – јави се Мирослав.

Вук погледа у Јелену. Видео је у њеним очима да очекује да је подржи. Али и он је одавно сумњао да су се изгубили.

– Пратићемо моје ознаке на зиду до места где смо погрешно скренули, па ћемо видети за даље – рече Вук.

Кренули су назад, пратећи Вука. Јелена је ишла одмах иза њега. Корак по корак, кроз ходнике и раскрснице које су већ једном прошли. Осећали су страх и немоћ, али се нико није усуђивао да то гласно призна. Вука је гризла савест што на последњој раскрсници до које су дошли није веровао Јелени.

– Ово је раскрсница на којој смо видели слепе мишеве. Овде идемо десно, кроз онај дуги ходник! – рече им Вук.

– Ово је баш прави лавиринт. Безброј раскрсница и ходника! Таман кад помислиш да је крај пута, а оно још једна раскрсница са четири ходника! Невероватно да ово постоји у Новом Саду! Делује веће и страшније него у причама. Како то да ово није некаква туристичка атракција

– питала се наглас Стефани.

– Зато што ни град, ни државу, ни никог није брига! Удружење истраживача чији је члан Матори бар је изнело тоне смећа одавде, видео сам на Фејсбуку. И то је све! Видиш да смо практично ушли са улице, нема никакве ограде, чувара, ничег! – одговори јој Вук.

– Невероватно! – констатовала је Стефани.

– Требало је да овде сниме неки партизански филм, у којем наши сређују Швабе. Да уче деца да буду јунаци који бране своју земљу, а не наркомани – рече надмено Мирослав.

Вук је размишљао у себи: „Када смо долазили овде био је велики Србин, који прича бајке о илуминатима и хиљадама година старом календару. А сада је већ отишао у партизане! Зашто свог сина није васпитао да буде јунак, већ послушни кретен? Тата га је запослио, изнајмио му стан у којем живи са девојком. И шта би радио Драганче да неко сутра стварно окупира Србију? Остављао би коментаре на интернету како окупатор све ради у нашем интересу, исто као што оставља коментаре за своју партију. Ишао би на скупове подршке окупатору, исто као што иде на скупове подршке својој партији, преко које се запослио. И ишао би по кућама и правио спискове ко подржава окупатора, исто као што иде по кућама да прави спискове ко подржава његову партију. Рекао би нешто попут – да то не ради он, неко други би радио. И да нема сврхе исправљати криве Дрине! А тата би га подржао, јер га је он тако и васпитао. Мирослав је вероватно почео своју полтронску каријеру у Комунистичкој партији, па се временом прешалтао на велико Српство, као и многи други. Благо било ком окупатору са таквим јунацима! Јеца је у праву за њих двојицу... Све на њима је лажно...”

– Ово је крај дугачког тунела. Дошли смо оданде, десно. Јецо, кажеш да оне степенице напред вероватно воде у Светле ходнике? – упита Вук сестру.

– Да – одговори Јелена.

– Шта ћемо сад? – упита Цеца.

– Вратили смо се овде пратећи натписе на зиду.

Овде их има још. Пратићемо ону стрелицу и све стрелице нацртане том бојом до неког излаза – рече Вук и показа на стрелицу нацртану белим спрејом.

– Мислиш ли да ће то успети? – упита Стефани.

– Па да! Тако смо се вратили догде, очигледно да то функционише!

– Хм, делује као план! Послушаћемо те, Вуче – сложи се Стефани.

– Јелена, ти иди испред мене и осветљавај пут – обрати се Вук својој млађој сестри.

Колона скрену лево, ка једним степеницама. Када су се попели уз њих, наставили су десно, кроз дугачак али мало шири тунел. Овде више није било цигли посутих по поду, пут је био лакши. Али расположење изгубљених није бивало боље... Одећа им је свима већ била прљава, болеле су их ноге, били су жедни. Батерије у лампи и телефонима нису могле да трају бесконачно. Убрзо су стигли до раскрснице од које је главни ходник скретао лево под углом од деведесет степени, а у том углу био је још један тунел. Бела стрелица их је водила у њега.

– Уморна сам – рече Цеца.

– Не смемо стајати! – био је упоран Вук.

– Можемо ли мало да седнемо, већ смо прљави? – Цеца је наставила да се жали.

– Да, у праву је, потребан нам је одмор! – убаца се Стефани.

Сели су у угао ширег ходника и наслонили се на зид. Угасили су светла са мобилних телефона и Јеленина лампа је била једино светло. Изгубили су појам о времену у узаним и мрачним ходницима петроварадинског лавиринта. Само су седели у прабини, ћутећи, свако са својим мислима.

– Сад морамо да пођемо! – рекао је Вук устајући.

За њим крену и Јелена. Док је устајала, испустила је лампу. Лампа је пала на под и угасила се. У моменту су остали у мраку, најмрачнијем мраку који су могли да замисле! Цеца је почела да вришти.

– Смири се, Цецо! – повика Вук док је тражио лампу, пипајући рукама по поду.

Када ју је пронашао, ударио ју је о длан друге руке и светло се поново упалило. Вратио је лампу Јелени.

– Настављамо да пратимо белу стрелицу кроз овај тунел! – рече Вук.

Убрзо дођоше до једне просторије на чијем је поду била рупа прекривена металном решетком, пречника мањег од пола метра.

– Мислим да је ово вентилација за ниво испод нас – говорила је Јелена, док је лампом осветљавала рупу.

– Ко зна колико је ово дубоко и колико има нивоа и ходника – вајкао се Драганче.

– Питам се како је било људима који су ово саградили... Шта ли им је било у глави док су стрпљиво правили све ово – размишљала је наглас Јелена.

– Морамо даље, стрелица је показала право! – настави Вук.

После неколико метара, поново видеше пут који се пење у Светле ходнике. Једино што сада нису били светли, јер је била ноћ.

– Да се вратимо у Светле ходнике? – упита Јелена Вука.

– Не, држаћемо се плана и пратити нечији путоказ! Ако је тај неко изашао и ми ћемо – био је упоран Вук.

– Слажем се са Вуком! Већ дуго ходамо кроз узане ходнике, наилазимо на раскрснице и скретања, али немамо никакву представу где смо! Бар имамо неки план са Вуковим путоказима! – сложила се Стефани.

– Ћутите сви, чујем нешто оданде! Као да нас неко

посматра! – преплашено рече Цеца и показа право, у правцу којим су кренули.

– Не видим ништа – рече Јелена, држећи лампу уперену у том правцу.

– Имам осећај, знам да је тамо неко, или нешто! – била је упорна Цеца.

– И мени се чини – додао је Драганче.

– Не знам, можда – рече Стефани и погледа у Вука.

– Да скренемо онда у Светле ходнике! – предложи Вук.

– Не, Мирослав има пиштољ. Мирославе, иди напред и види ко је тамо – рече Стефани заповедничким гласом.

– Мислим, драга, да треба да послушамо зета и вратимо се у Светле ходнике – одговори тихо Мирослав.

– Не, буди мушко, иди и види ко је напред! – била је упорна Стефани.

– Можда је онај мали са коњским репом; схватио је да нас нема – рече Мирослав.

– Не верујем, Матори је отишао на неку свирку и договорили смо се да ћемо се чути тек сутра – рече Јелена.

– Крени већ једном, човече! – подвикну Стефани Мирославу.

Мирослав је извукао пиштољ. Држећи га уз лампу са мобилног телефона, полако је корачао напред, опрезним корацима. Јелена је осветљавала својом лампом Мирославов пут, али је стајала код скретања за Светле ходнике, заједно са осталима. Убрзо им је Мирослав изашао из вида; није се више видело ни његово светло са мобилног телефона. Вук, Јелена, Цеца, Стефани и Драганче са неизвесношћу су гледали напред. А онда...

Гласан пуцањ прекинуо је тишину! После две секунде, чуо се још један пуцањ! Сви су стајали као скамањени и ћутали. Могли су да чују откуцаје својих срца у тишини петроварадинског лавиринта... То је потрајало

свега неколико секунди, али је њима деловало као вечност.

– Мирославе! – узвикну Стефани.

– Тата! – викнула је и Цеца.

Али одговора није било. Вук крену напред са укљученим светлом са мобилног телефона, а за њим бојаљиво и сви остали. Дошли су до места где се ходник рачва на два ходника. Неколико метара даље, у левом ходнику, Мирослав је лежао на земљи. Мобилни телефон и пиштољ били су на поду поред њега. Држао се за грудни кош са изразом бола на лицу.

– Он има слабо срце, пије лекове! – викну Цеца потрчавши према свом оцу. – Тата, шта ти је? – клекну поред њега, док су остали стајали око њих.

– Змија... Змија из подземља! – рече Мирослав дрхтећим гласом, моменат пре него што му глава паде у страну, а очи осташе отворене и гледаху у једну тачку.

Умро је. Цеца и Драганче бризнуше у плач, док је Стефани некако остала прибрана. Затим Цеца погледа у Јелену:

– Ти си за све крива, због тебе смо дошли овде!

– Сами сте дошли овде – одговори јој Јелена.

– Смири се, Цецо, нема потребе за тим! – стао је Вук Јелени у одбрану.

– Шта ћу сад да радим? Посао, стан, девојка ће ме оставити... Како ћу све без тате?! – кукао је Драганче.

– Можда те девојка воли због оног што јеси – рече Јелена тихо и иронично.

– Немој ни ти сад! – прекори Вук тихо своју сестру.

– Смирите се, децо! Мени је најтеже у овом тренутку, провела сам читав живот са Мирославом. Али морамо да останемо прибрани и да преживимо! Чули сте шта је рекао последњим дахом. Изгледа да је она велика змија стварно ту негде...

– О, Боже, шта се ово дешава?! – плакала је Цеца.

– Ништа нисмо видели – рекао је Вук.

– Зар ти још увек сумњаш? Прича твог друга о оној девојци која је видела змију, кривудави траг у оном ходнику, татине последње речи... Шта ти још треба? – завапи Цеца.

– Али које би било логично објашњење за постојање велике змије? – упита их Вук.

– Видиш како изгледа ово место, Вуче, видиш све те графите на зиду? Ко зна какви људи залазе овде! Можда има нека секта која држи велику змију ту. Једном сам гледао у некој серији, да је у једној америчкој средњој школи била нека секта и била је велика змија, која иде околу и једе људе – рече Драганче.

– Мислим да је то превише параноично, Драганче – одговори му Вук.

– Према легендама, велику змију су у подземље тврђаве убацили Турци, да се освете Аустријанцима за пораз у некој битци. Једном сам чула и причу да је још пре коју деценију неко у близини тврђаве прегазио камионом неколико метара дугачку змију – говорила је Стефани.

– То сам чула и ја – потврди Цеца.

– Чак и да су Турци пре више од двеста година стварно пустили овде велику змију, она би до сада угинула од старости – говорио је Вук.

– Можда је ова змија њен потомак! – рече Цеца.

– Можда има још потомака те змије овде! – додаде Драганче.

– Да, Драганче је у праву! Можда постоји читава врста великих змија у овим лагумима! Можда су овде већ дуго времена! – настави Цеца.

– Али како би та тајна врста великих змија опстала овде толико дуго? Овде нема великих животиња које би могле да једу. Слепи мишеви, можда по која куна, или жавац, то је све! – био је и даље сумњичав Вук.

– Канибализам! Хране се својом врстом! Јаче змије једу слабије! Тако да су оне које су овде најјаче и

најопасније, јер су оне опстале! – објасни Стефани.

После Стефаниних речи сви су ућутали. Неко време су само гледали једни у друге. Цеца је и даље била уплакана. Сузе су јој размазале шминку на лицу, али сви су већ били прљави и прашњави и нико више није обраћао пажњу на то. Стефани узме са земље Мирославов пиштољ и мобилни телефон и стави их у своју торбу. Вук је скинуо Мирославов сако и покрио њиме тастово лице.

– Морамо кренути даље и пронаћи излаз. Када изађемо, пријавићемо случај и надлежни ће се вратити по тело мог мужа – рече им Стефани.

Наставили су да ходају кроз узан мрачни ходник петроварадинског лавиринта, прљави и уморни. Група је била мања за једног члана и сада их је више од језивог мрака подземних тунела плашила велика змија која прождире људе. Или читаво легло великих змија! Ходник у којем је остало Мирославово тело довео их је до следећег ходника. Кроз њега су могли да скрену и лево и десно.

– Бела стрелица показује на обе стране. Немогуће! – рече Вук.

– Можда је онај ко је нацртао ту стрелицу кренуо прво у једну страну, па се вратио и наставио у супротном смеру? – додаде Јелена.

– Идемо лево! – рече Вук и сви га пратише ћутећи.

После неколико десетина метара дошли су на раскрсницу са четири ходника. Зидови раскрснице били су обојени црним и црвеним спрејом, са неразумљивим сликама и натписима на зиду, на неком језику који подсећа на италијански.

– „Аванти”, шта ли то значи?! – прочита Вук.

– Немам појма, али види ово место! Види цртеже на зиду! Црни човечуљак са црвеним очима. И некаква девојка. Језиво! – константовао је Драганче.

– Овде у ћошку су некакве свеће – показа Јелена прстом.

– Рекао сам ти, Вуче! То је нека секта, ово је њихово место! – настави Драганче.

– Опет се нешто чује из оног тунела! – прекину их тихо Цеца.

– Чујем и ја, Цецо, али то је ехо наших гласова – објасни Вук.

– Не, опет имам осећај да нас нешто, или неко, посматра! – била је упорна Цеца.

– Не, ехо је, слушај! Где си, Матори, љуби те брат?! – повика Вук у тунел из којег је Цеца чула гласове и заиста се зачу гласан ехо његове вике.

– Не буди луд, Вуче, не вичи, откриваш где смо! – почео је да паничи Драганче.

– Не откривам, јер тамо нема никог – рече му Вук.

– Можда нема људи, Вуче, али је могуће да има велике змије, коју је видео тата – рече Цеца дрхтавим гласом.

– Не знам, више ни ја нисам сигуран у шта верујем – рече тихо Вук.

– Назад, назад... Бежите назад, откривени смо! – изусти Драганче и, осветљавајући пут својим телефоном, поче да трчи назад у ходник из којег су дошли.

– Стани Драганче, немој да се одвајаш од нас! – повика Вук за њим и бржим ходом поведе Јелену, Цецу и Стефани у правцу куда је отрчао Драганче.

Срца су им лупала, док су ужурбано ходали кроз језиви тунел... Успут су прошли поред тунела у којем је било Мирославово тело. Сад када су се враћали, тај тунел им је био са десне стране. Док су се приближавали следећој раскрсници, видели су пригушено светло одоздо. За који секунд дођоше и до саме раскрснице. На њеној средини била је вентилација за ниво испод њих, округла, као оцак, пречника једног метра. Земља на раскрсници је овде потонула и поред вентилације је била рупа, дубока више од четири метра, из које је допирало светло са

телефона. Погледали су у рупу. На дну је било Драганчетово тело, савијено као кифла. Врат му је био сломљен и глава му је била окренута за скоро 180 степени.

– Бато мој, лепи мој бато – зачука Цеца.

Вук је загрлио Цецу и пољубио је у косу. Стефани се ухватила за главу и заплакала. Цеца је плакала у Вуковом загрљају. Прошло је неколико минута.

– Морамо наставити даље, због нас – рече тихо Вук.

Оставили су Драганчетово тело у рупи и наставили су да ходају кроз мрачни аустријски контрамински систем. Бела стрелица их је водила десно, до следеће раскрснице са четири тунела, па онда право. Дошли су и до друге раскрснице. Бела стрелица је опет показала право.

– Хм, опет право – рече тихо Вук.

– Зар је битно куда идемо? Ионако ћемо сви овде умрети... Овом нема краја! Сваки ходник води до нове раскрснице, само безбројне раскрснице и ходници! И она змија, или више њих – рече Цеца сломљеним тихим гласом.

– Успећемо, не брини! – рече Јелена и стави јој руку на раме, као да се сажалила на њу, али Цеца само склони њену руку.

– Идемо право! – одлучи Вук.

Ходали су кроз још један од безброј прашњавих тунела, широк не више од једног метра. У групи која је спала на четири члана владала је гробна тишина. Управо о томе су и размишљали, да ће ово место бити њихов гроб. А имали су толико планова! Цеца је желела да се уда за Вука и буде узорна женица! Јелена је желела да оде далеко и почне живот испочетка, са својим братом! Вук није био сигуран шта је од та два више желео. У дубини свог бића, вероватно је хтео да оде негде далеко са Јеленом, да не мора да се учлањује у партију и понижава пред горима од себе за гô опстанак. Али већ се навикао на Цецу, иако му је било јасно да она није жена попут Марије. Правдао је своју вереницу тиме што ју је одгајио Мирослав, а не Славко.

Ипак, све му то сада делује тривијално, док ходају кроз своју мрачну гробницу, у којој смрт може да дође сваког тренутка. Из мрака. У лику велике змије.

Прошли су поред једног земљаног тунела десно у којем се видело корење дрвећа. Решили су да ту не скрећу, јер им не делује безбедно. Наставили су право, али не задуго. Испред њих се нашао зид, земљани зид на којем је била урезана мртвачка глава. Нема више пута, нема више раскрсница, нити ходника! То је било то. Погледали су једни у друге, па назад у мрак из којег су дошли, очекујући да ће их сваког трнутка нешто напасти из тог мрака. Али – ништа, само гробна тишина...

– Да се вратимо и пробамо кроз онај земљани тунел са корењем? Ионако немамо шта да изгубимо! – предложи Вук и поведе их назад.

Опрезно су скренули лево у земљани тунел. За разлику од претходних тунела, који су били озидани циглом, овај је само био пробијен. Зидови и плафон тунела били су стврднута земља. Велико корење дрвећа продирало је кроз зидове.

– Морам да обавим нешто приватно, отићу мало напред на два минута – рече Јелена, мисливши на малу нужду.

Вук, који је водио колону, већ је изашао из земљаног дела и стајао је у озиданом тунелу. Цеца и Стефани остале су још увек међу корењем у земљаном делу. Вук се тргну, јер је чуо да Јелена нешто виче.

– Светлост, светлост! Излаз! Напољу свиће, спашени смо! – дотрча Јелена назад до остатка групе, а онда њено радосно лице у моменту замени израз шока.

Вук је видео по Јеленином лицу да нешто није у реду и схватио је: „Змија из подземља! Иза нас је, Цеца је била у праву!” Полако се окренуо...

Стефани је држала Мирославов пиштољ уперен у Јелену и њега. Цеца је стајала иза ње међу корењем,

збуњена.

– Мама, шта то радиш?

– Умукни! – одбруси Стефани Цеци.

– Стефани, разумем да си сломљена због смрти сина и мужа, али, молим те, спусти пиштољ! – рече збуњено Вук, благим гласом.

– Обојица су били слабићи и кукавице, не осећам ништа због њихове смрти! – рече Стефани хладним гласом и настави: – Видиш, Вуче, људи су као змије из подземља. Јаки једу слабе, најјачи опстају. То је све! Ти си јак, јачи си него што су Мирослав и Драганче икада били. Уз моју помоћ и моје везе, можеш лако заузети Мирославово место и попети се још више уз лествицу! Млад си, волиш Цецу. Нас троје заједно ћемо бити неуништиви. Сачуваћемо наш начин живота, живот на високој ноzi! Гледаћемо људе попут ове овде и оног смешног клинца са коњским репом испод нас. Ми смо бољи од њих! Само стани иза мене, поред своје Цеце! – рече Стефани.

– Мислим да то пењање на лествици није баш за мене – одговори Вук и даље у неверици.

– А шта је за тебе? Да свираш гитару и пишеш песме као твој отац? Не буду глуп, Вуче, ти ниси паћеник као он! – викну Стефани на Вука.

– Али, рекла си Славку да си се одувек дивила мом оцу! – збуњено ће Вук.

– Ха-ха-ха! Баш си смешан! Цео град зна да је твој отац био наркоман. То је твоја и Јеленина мрачна тајна. Отац вам је умро од предозирања хероином! У сну, никад се није пробудио. Самоубиство, зар не? Сви о томе причају иза ваших леђа, само не пред вама. Како бих могла да се дивим таквом губитнику? Ти ниси твој отац, Вуче, бољи си од њега! Само стани иза мене, поред Цеце, па да завршимо! – рече Стефани заповеднички.

– Морам да те разочарам, али... Ја јесам мој отац! – одговори јој Вук.

– Ти си психопата, прави психопата! Одувек сам знала да има нешто у вези са тобом, Стефанија! – изговори наглас своју мисао Јелена.

– Молим те, драга, зови ме Стефани – рече Стефанија и повуче обарач.

Громогласан пуцањ одјекну кроз узан тунел. Јелена се ухвати за врат и паде на земљу поред Вука. У истом тренутку, грудве земље у тунелу у којем су стајале Стефанија и Цеца почеше да опадају са свода. Пре него што су сви схватили шта се дешава, земљани тунел се уруши и Цеца и Стефанија осташе затрпане под тонама земље.

Вук је у првом моменту и даље стојао у чуду, а онда се брзо окренуо према Јелени. Била је свесна, метак јој је окрзнуо леву страну врата! Помогао јој је да устане, а онда је очајнички почео да копа рукама по гомили земље. Јелена је стајала и посматрала свог брата. Држала се руком за врат. Крв јој се сливала низ руку и бела хаљина јој је сад била и крвава и прашњава.

– Нећеш спасти Цецу, Вуче, готово је – рече Јелена.

Вук је плакао, али схватио је да копање рукама неће померити тоне земље. Одустао је. Брат и сестра су пошли до краја тунела и ушли у једну просторију која је имала три велика отвора на зиду. То је била топарница из које су некад, у аустријско време, три топа бранила тврђаву са дунавске стране.

Кроз отворе се, на другој обали Дунава, видео Нови Сад. Изашли су из подземља кроз један од отвора и сели на траву у мали шанац. Испред њих је био пут за Сремску Каменицу, којим су пролазили аутомобили. Први зраци Сунца су замењивали мрак. За Нови Сад је свитао нови дан.

– Шта ћемо сада да радимо? – упита Јелена, палећи цигарету.

– Мислим да ћу да узмем своју гитару и да ћемо да

отпловимо бродом са Маријом – одговори Вук.

– Шта мислиш, да ли ћемо се некад вратити овде? –
упита га сестра.

– Можда – насмеши се он.

Чињенице употребљене у причи

Подземље Петроварадинске тврђаве је највећи сачуван систем за контраминско ратовање на свету. Саградили су га Аустријанци за евентуални рат са Турцима. Има четири нивоа и званично око 16 километара тунела. Незванично, сматра се да их има и више.

Пут којим су фиктивни ликови у причи ишли, од момента када су схватили да су погрешно скренули, одговара стварном распореду тунела. Сви значајнији топоними у подземљу се налазе на местима као што је описано у причи: Тунел са каналом од атмосферских вода, који подсећа на траг велике змије; “Ђавоља раскрсница” - раскрсница обојена црним и црвеним спрејом, са сликама црног човечуљка са црвеним очима и девојке, као и натписима “Андаре” и “Аванти”; земљани зид са урезаном мртвачком главом; земљани тунел где корење дрвећа избија из зидова; топарница са три отвора за топ из које се види Нови Сад; тунел са ехом и раскрсница чији је под потонуо неколико метара. Једино су путокази белим стрелицама на тим местима измишљени. Такође, да су остали ликови послушали Јелену на последњој раскрсници до које их је довела и скренули још два пута лево, дошли би до једног од излаза.

Прича о девојци која је радила као кустос у музеју на тврђави и која је изгубила разум, након што је у подземљу наводно видела велику змију, или аждају, је истинита. Аутора приповетке је Леон Шурбановић из УГРИП-а, удружења урбаних истраживача подземља Петроварадинске тврђаве, упознао са њеним братом, који није желео да прича о томе.

На Петроварадинској тврђави живи доста бескућника. Углавном живе у просторијама близу излаза. Не залазе дубоко у подземље. Лик Луде Стане заснован је на стварној причи о бескућници слабог менталног здравља,

која је умрла у подземљу. Аутор је ту причу чуо од скулпторке Јулијане Киш, која живи и ради на Петроварадинској тврђави.

Велика змија, или аждаја, која прождире људе у подземљу не постоји. Али страх је стваран. Аутор је једном присуствовао снимању телевизијске емисије у подземљу. Стајао је на једној раскрсници на другом положају, односно другом нивоу, са Леоном Шурбановићем и троје чланова телевизијске екипе. Сниматељу се учинило да чује нешто из једног тунела, неодређену буку, или гласове. Нико осим њега није ништа чуо и било га је потребно неколико минута убеђивати, да му се то само учинило.

О приповеци

“Змија из подземља” је првобитно требало да буде аматерски хорор филм. Аутор је детаљно осмислио ликове, као и радњу приче у најкраћим цртама, док је за продукцију и окупљање екипе аматерских глумаца био задужен колега урбани истраживач Кормак Френклин. Међутим од идеје филма су одустали. Аутор је финализирао причу као приповетку, тек након одустајања од идеје аматерског хорор филма.

О аутору

Милош Павков је аутор блога “Милош Павков – Фотографија”. Заинтересован је за документарну фотографију и писање. “Змија из подземља” је његова прва приповетка. Био је члан УГРИП-а, удружења урбаних истраживача подземља Петроварадинске тврђаве, те је обишао, фотографисао и научио напамет цео систем њених подземних тунела.

Аутор, издавач и носилац ауторских права: Милош Павков

Лектор: Наташа Радуловић Белобабих

Забрањена продаја и неовлашћено копирање садржаја.

Година објављивања: 2020. (ажурирано 14.04.2021.)

www.milospavkov.net

Регистровано и заштићено:

<https://www.copyrighted.com/work/q172K8joKiNkCENk>

